



**Sots-Caproen Met Verscheyden Bellen Behanghen Ende
Gheschoncken Voor Een Nieww Iaer Aen Arent Montanvs
Ghevschen Woorden-Dienaer Tot Schoonhoven**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1669

Korte Aensprake Tot Arent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71482)

KORTE AENSPRAKE

TOT

A R E N T.



Niet sonder reden woxt den ARENT den Coninck genoemt onder alle de voghelen / ende somtijlen daerom gheschildert met een kroon op het hooft / om die swel dar'er onder alle de vogelen gheen en is / die in't vliegghen sijn strecke hoogher neemt dooz de locht ende wolcken ende / soo als sommighe meynen / sterlinckx sonder schemelende ooghen het volle licht vande sonne kan ontfien. Maer dit en woxt niet ghesont aen alle de ghene die den enckelen naem voeren van ARENT, want onder dese sinder niet wepunghe die veel beter / ende met meerder eere / sonder schynen erghens in eenen hoek met de nachtoplen / als sich te bemorpen met vliegghen in den helderen dach / niet sonder verdracpinghe van hunne sinnen ende krancke herffenen / dienvolghens niet sonder perijckel van halz ende beenen te breken. Onder dese / zijt ghy een / ARENT MONTANE; inder waerheyt (ghelijck een ieder kan sien upt uwe lest voddich schrijftse ghenoeit Catholijcke Collatie &c.) ghy blicghet veel te hoogh ende verre boven de krachten van uwe vleughels / dat is / boven het begryp van uwe herffenen ende verstant. Soo lanck als ghy het papier van uwe schrijften bekladde met menighe leughenen (waer van ick u een deel / als een staeltje / dooz den neus hebbe ghewezzen / ende ghy noyt en hebt kunnen verschoonen) van hielt ghy u binnen den kleynen ombanch van uwe krachten / want niemant soo plomp / ofte bot die niet lie

lieghen en kan/ dat is eene konste die gheene stu-
 dien en bereyscht noch verstant / de wijle sy een
 seder mensch ghelijck als aenghebozen is : So
 lanc oock als ghy utwe penne verleet met by
 een te schryppen/ upt de lasterighe schriften van
 verscheden predikanten/ ofte de Moorden des Paus-
 doms, ofte de vlucht uyt Babel; in dese lasteringhen
 waert ghy een man / dit en was booz u niet te
 hooch/ want oock een kint kan soodanighe Rap-
 sodia, ofte By-een schrapfels maken / ende schry-
 ven de carta in papijrum. Maer als ghy begint te
 kommen aende Schysure/ hier moet ghy oock
 swichten aen schoen-lappers/ webers/ spinsters/
 en naepsters/ die/ in utwe ghemeente/ de selve ber-
 staen beter als de gheleerste Doctoren/ daer ghy
 moet op staen sien als eenen nacht-uyt. Als ghy
 dan boorders wilt vliegghen om hoogh/ neffens
 die hooch-stijghende Arenden vande Roomsche
 Kercke/ als zyn gheweest Costerus, Vega, Bellar-
 minus, Navarrus, Toletus, ende andere meer sooda-
 nighe sekerp sinnighe/ende sekerp-siende Godts
 gheleerden/ eplaes lieve bysent ! hier en is booz u
 niet te doen/ dat heldere/ ende blickerende licht
 en is booz utwe ooghen niet / want hier worden
 utwe sinneken gantsch verdraept ende herseuen
 omgekeert. Daerom hebbe ick goet gheboven
 met dit nieuwe jaer 1668. u toe te schicken (inde
 plaets van een kroon/ die den Arent toekomt) een
 nen Sots-crapoen met bellen, om dat utwe ende on-
 se ghemeente/ door dit uptwendich reken/mag
 sien / wat ghy echtrelijck zijt booz een persoon.
 Desen Caproen sult ghy naemelijck moghen ghe-
 bruycken op den preeck-stoel / soo dicwils als
 ghy wilt lasteren ende bulderen teghen de Pa-
 sen van Roomen, Cardinaelen / Bisschoppen/
 Papen / maer naemelijck teghen de Jesuiten/
 want uopt en sal hy u beter passen als dan/ ten
 sy dat ghy hem oock wilt op het hooft stellen; als
 ghy de penne inde handt neemt om te schryben
 oft nieuwe woorden des Pausdoms- ofte andere so-
 dan-

5
danghe kueren/ die nerghe en konnen ghe-
smeedt worden als in een sot herffen-becken Ick
bekenne dat ick noch medelyden met u hebbe/om
dat ghy/ och arm! soo verre ghekomen zyt/maer
wat sal ick u segghen/ 't is uw' eyghen schult/
want hadt ghy u gherust en klepansens gehou-
den/ ende myn onderwys ghevolghet 't welck ick
u ober eenighe maenden in d'zuck hebbe toeghe-
schicht/ daer ick u leere biechten/ en raede dat
ghy uwe schult sout bekennen met alle ootmoe-
digheyt over de leughens van my te laste ghe-
lept/ hadt ghy dit met ten eersten ghedaen/ alse
was klaer/ ghy en sout in die miserte niet ghe-
raecht zyn daer ghy nu zyt: Wilt het dan u ey-
ghen selven dat ghy soo een Caproen met belien
krijght/ dien ghy/ met uwe verwaentheyt ende
verdoepde sinnen/ verbleut hebt. Doch op dat
niemand en dencke dat ick u sonder reden/of son-
dament/ met soo eene ghifte bereere/ ick sal de
selve hier gaen ontlitren/ ende naemelyck in ver-
sehepde belien verdeelt/ alleen om u te stellen tot
spot van uwe gheimeente/ andersins dat ghy een
beghellyck/ verstandigh/ en gheleert man waert/
ghelyck nameelyck *Wijnheer* Ioannes Schuler *Pre-*
bikant/ ende *Professent* van Breda is/ met den
welcken ick/ volghens sijne qualiteyt/ ende con-
ditie/ schriftelick eenighen tyd/ ghediscuteert
hebbe/ ick soude met u eenen anderen wegh in-
gaen/ maer nu en zyt ghy dies niet weert/ noch
bequaem.

EERSTE BELLE.

Voor eerst / *Arent Montane*, gheeft ghy een
staeltje van uwe verdoepde sinnen op het
vierde bladt van uwe sportelijcke *Collatie*, daer ghy
uyt-balt teghen het eeren vande beelden der heylighen
als strydende teghen het tweede ghebodt.
Wel/ goede man/ hebt ghy dan alreede verghe-
ten/ wat beelden ghy ghestelt hebt in uw' schrift
ghe?

ghenoemt: Verradersche Moorden des Pauldoms? zijt
 ghy niet indachtigh dat ghy pag. 124. met meer
 als eene heydensche onbeschaemtheit/ uptighe-
 dzucht hebt twee personen/die/ in hunne dertel-
 heit/ met malkanderen (om op het heerlijckste
 te segghen) versaemelen? hebt ghy niet pag. 261.
 doen a'beelden een deel naecte vrouwen? en dan
 zijt ghy noch soo dwaes/ ende onbeschaemt/ dat
 ghy in uwe Vlucht uyt Babel pag. 127. dit wilt be-
 schoonen niet te segghen/ dat den graveerde eerlijck
 de schaemelijke leden verborghen heeft/ O ghy boos-
 sardigh wicht als ghy zijt/ is dat ghenoech dat
 de dertelheit selve / dooz andere omstandighe-
 den onbeschaemdelijck uyt ghedrukt wort? wel
 hoe/ is het dan by u gheoorloft soodanighe der-
 tele/ onbeschaemde/ ende onbeschofte beelden te
 maeken/ende die noch in publijcke boecken boorte-
 stellen aen alle soozten van menschen/ om d'one-
 noosele ooghen / ende jonche borsten t'ontfich-
 ten/ de dertele/ ende onkupsche te sijn? en sal
 het ons onghoorloft zijn soodanighe beelden te
 maeken/ naemelijck van Marcellaren/ ende an-
 dere heylighen/ om ons te verwecken niet alleen
 tot naevolginge van hunne denghden maer oock
 om de selve te eeren uyt respect dat wy s' huldbigh
 zyn aen de ghene/ die dooz hun bloet/ ofte an-
 dere kloecke daeden het geloof hebben bevesticht
 enden niet Godt verheerlijcht zyn inden hemel
 Arent. Wat seght ghy hier op? ick weet wel dat
 ghy slecht van hooft zijt om dit te beantwoor-
 den: Wel aen dan/ eer ghy noch den Capteen
 ober het hooft kringht/ seght my in wat boeck
 ende in wat Capitael vande heele gantsche schryf-
 tuere/ ghy opt ghelesen hebt / of waer dat
 gheschreven staet/ datmen dierghelijcke beelden
 magh/ ick en segghe niet maeken/maer voorstel-
 len / ende stropen onder de menschen ghelijck
 ghy in uwe schrift ghenoeemt / Verradersche moor-
 den des Pauldoms, in't openbaer / ende soo dertel
 als ghy kost/ hebt ghestelt/ of laten stellen? want
 dat

dat ghy dit wilt steken op de schouderen handen
 dycker ofte graverder / dat is noch eenen treck
 van eenen subben / die sich inbeeldt dat alle de
 menschen met hem sinneloos zijn / ende niet en
 weten noch en verstaen hoe het met den dycker
 toegaet / ende dit niet en heeft kunnen gheschie-
 den / als / ofte door uwe toelatinghe / ofte liever
 door uwe besteringhe. **Timmers /** ghy hebt in
 uwe boddighe Collatie soo hreedt met onse Casui-
 sten, Navarrus, Toletus, Azorius, welckers gheboe-
 len ghy daer voorstelt; waerom en hebt ghy on-
 se Caluisten niet te raede gaen / eer ghy die on-
 beschaemde af-beeldinghen stelde / om te weten
 hoe dit met de **H. Schryften** ende de reden oer-
 en-quam? **Hermanus Bolenbaum, in medulla Theolo-**
giamoralis lib 3 Tract. 4 de V. & VI. Praecepto, Cap. 2. § 10
soud' u gheseyt hebben / De ghene die schilderyen
 maecten verwekkende tot onkuysheyt, doen door sonde,
 om dat se de ruynen zijn vanden even-naecten, aenghesien
 dat het seker is, sedelick sprekende, dat'er veele hier
 door sullen verweckt worden tot sonde. **Desghelijckx**
soude u oock gheleert hebben Vincentius Fillucius
 in *Questionibus moralibus Tract. 30. in 6. praecep. Cap. 10 § 2*
 5. daer hy seght: De ghene die onkuyssche dinghen
 schilderen, ende waerscheynelick meijnen dat de andere
 daer door tot onkuysheyt sullen verweckt worden, schij-
 nen doodelijck te sondighen. **Ten lesten** Thomas Tam-
 burinus in *explic decal. lib. 7 Cap. 8. §. 5. soude u ghe-*
seyd hebben / dat se doodelijck sondighen die onghes-
 chiekte schilderyen met dertelheyt voorstellen. **Ten**
selben autheur / met den gheleerden Bossius Tomo.
2. Moralium, tit 20. Num. 35. soude u gheleert heb-
ben. Dat Gouverneurs, Magistraten, Princen, uyt
 kracht van hun officie, eene aldermeeste verbintenisse
 hebben, om soodanighe menschen, die vuyle dinghen
 verbeelden, uyt te jaeghen ende dat sy grootelijckx van
 Gode sullen ghestraft worden by soo verre sy dierghelije-
 ke onghetymheden toelaeten. **Wanneer** ghy teghen
 dese treffelijcke mannen betrefen sult hebben uyt
 de **Schryftuere /** dat uwe dertele ende onbeschof-
 te

te beelden gheoorloft zijn/ dan sal ick u mede upt
de schijfure betoonen dat oock noch onse beelde
der hepligen/ noch de eere die wy haer toe-dragē/
niet ongheoorloft is/veel min (ghelick ghy lieght
Pag. 1. van uwe dwaese Collatie) openbaere afgode-
rije, ofte vervloecte kerck rooverye. Maer wie hoor-
de de darghen sijns lebens meerdere dwaesheyt/
als/ dat ghy inde vlucht uyt Babel Pag. 127. hier te-
ghen valscheijck seght dat de k'oosters hoer kotten
zijn &c. Hier verdient gy als eenen dwasen lustigh
af-ghelneert te worden met sweepen/ uiter alleen
om dat ghy soo onbeschaemdelijck lieght/ maer
oock om dat ghy uwe vertelheden met verster-
de fanten van andere wilt verschoonen. Hier
mede mooght ghy nu by den Caproen over
het hooft tzecken/ ende daer dese eerste belle aen-
hanghen/ om te hoozen hoe sy in uwe oogen sal
klincken.

DE TWEEDE BELLE.

T Is een spreek woort van onse booz-ou-
derg: Hy vecht teghen sijn schaduwe, hier booz-
berstaende/ yemant die niet wel by sijne sinnen en
is. Dit hebt ghy/ Arendt Montane, lustigh gheboden
uwe heile voddighe Collatie booz: Want ghy
maecht daer eene saemen-spzake tusschen u/ ende
my/ ende ghy stelt op mijn naem soodantighe
spzucken/ en redenē/ die ick noyt ghedroomt/
noch ghedacht hebbe oft upt te spzeken/ oft te
schrijven! Ick hebbe nu upt-ghegheben in druck
ontrent twee-en-dertigh stucken soo klepne als
gtoote: toont my eens in welck van alle die stuc-
ken ick schrijbe dat men de gheboden Godts niet en
behoeft volmaecktelijck te onderhouden, schoon yemant
de selve volmaeckter kan onderhouden. Ter contras-
ten/ in mijn Tractaet ghenoeint: ongherijmthe-
den der ghereformeerde Religie Pag. 16. Cap. 6. be-
wijse ick upt verſchepden schrijtuere dat men
alle de gheboden Godts kan onderhouden.

Toont

Coont my hoordeers/ waer ick opt hebbe gheschreben / dat den inhoud der Goddelijcke gheboden goet is, maer de Evangelische raeden by de Moniken onderhouden, beter zijn, ende volmaeckter, of dat wy meer kunnen doen als wy schuldigh zijn, of dat de wet gheenins ghehoorsaemheyt eyscht, van alle krachten des menschs &c. Want alsoo ist van alle de reste daer mede ghy u papier hebt bekladt, Coont my segghe ick noch eens/ waer of wanneer ick soodanighe stucken ofte gheschreben / ofte op den preck-stoel ghehandelt hebbe; ghy en zijt het niet machigh te doen: wat komt ghy dan alle dese dinghen stellen op mijnen kerf/ende naem: waerom doet ghy my dinghen upt-spreken daer ick noyt van ghereyt hebbe? wat is dit anders als per willen maeken van Piet: oversulckx de wijle ghy hier teghen komt stryden/ghy beght tegen eenen Piet/ ofte teghen een schaduw; ende alsoo/ volghens t'out spreek woordt/ komt u eyghentlijk den Sots caproen toe/ als aen eenen die nter wel hy sijne sinnen en is.

Maer ghy sult my segghen: 't ghene ick stelle op den naeme van Hazart, dat segghe ick dat de Roomse Kercke gheloofst.

Ghy goede man als ghy zijt/ siet ghy niet wat hier upt volghet naemelijck/ dat ick alle de boeckien/ en schriften van alle de Geuseche Predikanten/die tot noch toe/op den tijdt van hondert jaeren/teggen de Roomse Kercke gheschreben hebben/ sou moeten beantwoorden. Enlaes! utwe sinnekens en strecken niet verre ghenoech om te sien/ dat wel alle de leeraers/ in 't ghemeen ghesproken/ verbonden zijn/ nae tijdt/ ende gheleghentheydt/ hun gheloof te beschermen/ maer 't is dwaesheydt dit op te legghen aen dien of desen in het besonder/ naemelijck als de saeken nu hondert / en hondertmael zijn wederlept. Hoe brenght ghy my dan hier in het spel/ in 't ghene dat ghemeen is aen alle schrijft ghy soo veel als u lust teghen de Roomse Kercke/ ende ver-

Wacht of u pemaent van alle sal antwoorden / en daer mede ghedaen.

Maer als ghy wilt disputeren teghen pemaent in het besonder / dan moet ghy soobantighe stellingen op-nemen / en wederlegghen / die ghy weet dat den anderen / ofte in 't besonder ghescheyden heeft / ofte ghesepdt. Vraeght het maer van uwe meesters / naemelyck van Myheer Joannes Schuler, Predikant van Breda, die ick groot achte om sijne maectighepdt / ende gheleerthept / die sal u bekennen / dat ick hem toe ghe'ouden hebbe een van mijne schysien / handelende van 't lesen vande Schriftuere, op dat hy het selve sou wederlegghen / hy heeft my gheantwoordt / dat hy dit niet en begheerde te doen / naemelyck om dat het sijnen persoon niet en raecte / al-hoe-wel het boozsepde schysie reghel recht streekt teghen sijne Religie.

Ten anderen / indien ghy soo veel verdiende dat uwe sobere Collatie van my wederlent worderde / ghelooft my / daer soude soo veel op te seggen vallen niet alleen op 't ghene ghy de Roomsche Kercke / ende haerder leeraers / die ghy creert / toe-schysit / maer oock op alle schysien plaatsen die ghy daer teghen stelt. Kom / liebe man / een staeltse sal ghenoech zijn / gaet henen / ende leest maer mijnen Beelden-dienst gedrukt in 't jaer 1664 daer sult gy booz d'ooghen sien hoe dwaellijck ghy handelt teghen de beelden / en dat alle uwe schysien / en alle de reste / niet alleen arm bescheedt is / maer oock puere ende loutre beeldinghe van een herseloos hoest. Dit moet ghy te bozen ghelesen hebben / eer ghy uwen verwarmden hutsopot / in de Collatie, die ghy my boozstelt / quaemt op-dissen.

Ten lesten / ghy hebt alreede vergeten 't ghene ghy seght Pag. 4. te weten dat de Roomsche Leeraers (al-hoe-wel sy inde sake self over-een komen / aengaende den Beelden-dienst) nochtan verschillen naemelyck inde maniere van uplegghen:

legghen: i' selbe kan oock / sonder eenigh hinder
vande selighe / gheschieden in andere stucken;
En dan / de wile ick gheene van alle de stucken
(behalven den beelden dienst / ende i' onderhou-
den van alle gheboden) die ghy booztelt/noyt en
hebbe gheschreven/noch npt-ghesproken/hoe kost
ghy weten op wat maniere ick de selbe soud'
npt-legghen ick soud'et buyten twijffel / in stuc-
ken des gheloofs / ghehouden hebben met onse
rechtinnighe Leeraers / maer mistien soude
ick meer redenen/ende schyftueren / met andere
hemerkinghen/daer by gheboeght hebben. Is
het dan niet een dwarscheit up te kommen be-
stinden / booz schyften van andere / daer ghy
niet en kost luten / of ick in maniere van spre-
ken / ende ghetal van redenen / ofte schyftueren
vande selbe verschilden. Doch ick arbeide te ver-
ghetst om u te doen verstaen soodanighe rede-
ningen/die verre boven uw' begriyp ende ver-
stant zijn. Soe vinde ick ghedaeden dat-ghe met
ten eersten den Caproen ober uw' hooft treckt/
ende uwe verdraepde sinnekens wat onspant
ende by een-raept met het gheklanch van dit
twyfel beliken / 't welck u buyten twijffel soet
in de oren sal klinken / indien ghy het maer en
hont batten.

DE DERDE BELLE

T' Is ene oude ghetwoonte in onse Nederlan-
den, dat de Gulde Broeders wanneer sy/tot ver-
maeck van de steden/op-treken (naemelijck om
te schieten nae den papegaep) eenen sekeren ghe-
seliden persoon hebben / die met eenen Dors-ca-
proen op het hooft / gins ende weert loopt / ende
hondert en duyfent mael de selbe woorden her-
baelt by maniere van een seker debise / hier me-
de betoonende dat dit de eyghen maniere der sor-
ten is. Dit is supst / Arende Montane, een ampt dat
u wel dienen en passen sou; want 't zy dat ick
insie

In sie uwe verradersche moorden des Pauldoms, 't is
 uwe vlucht uyt Babel, 't is uwe sobere Collatie. Ick
 en kan daer nauwlijck een woordt/ reden/ ofte
 schifstueren bebinden/ 't welck niet hondert Gen-
 sche Predikanten u booztghepelt hebben. Hier is
 min/dit selbe altemael komt ghy tot walghend
 toe weer herhaelen/ende daer mede soo proucken
 ghelijck eenen hannen met belken behenghen/
 als of ghy wat nreulws booz den bagh brocht/
 daer het toch soo out bet is/ dat het al ober dre-
 rigghen beerrigh saeren grisoncken heeft dooz de
 wederleggingen van verschepden onse Lectaers.
 Doch wat sal ick segghen? 't is eyghen aen de
 ghene/ die verdzapde herffenen hebben/ niet te
 passen/ noch te lusteren naer het ghene dat an-
 dere segghen/ maer in hunne sorte phantassien
 gheduerighlijck boozt te gaen/ by 't hunne te blij-
 ven / ende alrijdt het selbe te roepen / ende te
 schreeuwen. Ick weet dat ghy onse boecken soo
 niet by de handt en hebt/ maer dan en moest ghy
 u niet bemoeven met schryuen / noch drucken:
 of meent ghy misfchien dat uwe dinghen soo
 bondigh zijn ende soo vast gaen/ dat het noode-
 loos is de teghen-argumenten van uwe Parije
 te wederlegghen: indien ghy dit u laet boozstaen/
 aenbeert dan by den Sorg-Crapoen die ick u
 roefende / ende schudt hem by/ met dese derde
 belle ober uw' hooft/ want inder waerheyt/
 booz dese verdzapde/ ende verwaende inbeel-
 dinghe/ spant ghy de kroon boven alle de reste/
 die berooft zijn van sinnen/ ende indien ghy soo
 boort gaet / soo salmen u noch eene meerdere
 kroon op uwen kop stellen/de welke op die Aren-
 den past/ die by nacht blegghen.

DE VIERDE BELLE.

Ene van de boornaemste eygdommen der
 sorten/ is / ghedurigh te spreken byten pro-
 poost. Wilt ghy eens sien/Arent Montane, hoe gee-
 stigh dat ghy dit doet? ghy weet wel dat ick in
 d'ynck hebbe ghegheben/ het disput van Luther met
 den duyvel, upt sijne eyghen schriften ghetrocken;
 ghy weet oock wel daer benessens dat ick dat
 boozsepde schyft u hebbe opghedraghen/ niet om
 dat ghy dat soude wedezlegghen/ofte beantwooz-
 den/daten was gheenings mijn meyninge/ want
 ghy en zijt dies niet bequaem; maer 't ghene ick
 alleen met dese opdzacht booz-hadde/was/u eens-
 deels te bestraffen ober utwe dertele beelden/eens-
 deels t'oberrupghen van leughens/ inde welcke
 ghy in utwe Pasquille ghenoeemt / verradersche
 moorden des Pauzdoms, u hadt te byten ghegaen /
 ende dat men hier upt soude besnyten/dat ghy by
 den Satan (die een lief-hebber is van alle onghes-
 chichtheyt/ende vader der leugentale) ter schole
 ghelegghen hadt. Ghy en moest u/segh ick/niet be-
 moepen met mijn boozsepde disput te wederleg-
 gen/ueen/Arent, utwe vleugelen zijn veel te swack
 om soo hoogh te vliegghen/ ende utwen bech veel
 te plomp om dit staet te dooz-bijten/ghy en moest
 anders niet doen/ dan u selven van die leughens
 verschoonen/ die ick u/ tot een staetse van alle de
 rest/ te laste leyde. Maer wat doet ghy? inde
 plaetse van u te verschoonen/ofte eens een woort
 van die leughens te reppen/soo gaet ghy in't ver-
 volgh van de vlucht nyt babel pag. 110. teghen de Je-
 suiten upt vallen/ en upt-roepen/segghende dat sy
 plichtigh zijn gheweest in de woort van Hendrick
 de vierde Coninck van Vranckerijck, ende pag. 111.
 seght ghy datse in hun Clooster binnen Antwerpen
 vette prop darrinen opboeden. Van gaet ghy
 noch ophaelen alle de lasteringhen die teghen de
 Pansen van Roomen zijn uptghebræckt. Haest u
 nu

nu Arent, sa floetx / treckt den Sots-capzoen da-
 telijck aen / 't is meer als tijt / want uwe herffenen
 loopen hier gauschelijck om end' om: ick hadde u
 gheseyt datghe by den Satan ter schole ghelegghen
 hadde ter oorzake van uwe ongheschickheden en
 leughens / ende hier komt ghy nu uytsechreken
 ghelijck een dullen: de Jesuiten, en Pausen / hebben
 self by den dupbel ter schole ghelegghen: een won-
 derlijck dinghen / dat ghy uwen mont kost toe-
 houden / en swijghen / misschien soude men u noch
 honden booz een wijs man: maer wie en sal nu
 niet segghen dat ghy teentiael sinnen bijster holt,
 als ghy u wilt verschoonen dooz de beschul-
 dinghen van andere? Laet ghy daerom een giet-
 leughen / ofte onbeschaemt mensch te zijn / om dat
 andere ghelijck ghy seght / soodanigh ghemect
 zijn? Ghenomen die beschuldighen / die ghy te-
 ghen de Jesuiten, ende Pausen inbrenght (al hoer-
 wel ghy daer wederom valschelijck aen sieghet)
 ghenomen eben-wel sy waeren waerachtigh / ghy
 blijft dies niet te min soo dupl als een biscop: man-
 de soo lanch als ghy uwe persoon self niet en ver-
 schoont, want de schult van andere / die u geen sin-
 en raken / en kan u niet onnosel maken / noch
 ontlasten van de schult die ghy selbe begaen hebt.
 Daerom / de wijle ghy hier / als een die herffel oeg
 is / spreect verre kupten propoost / soo moet ghy
 den Sots-Capzoen opstellen met dese vierde bel-
 le verciert. Ick mensch'et u veel ghelucke mede:
 dies noch te meer / om dat ghy uwe onbeschaem-
 de beelden verschoonen wilt met soodanige beel-
 den / die ghy seght wede in 't Pausdom te sien te
 zijn: dat is eben-eens of ghy seyt / dat ghe sonder
 schult mooght hoereren / in ober spel leuen &c om
 dat andere boose wicheu / ghelijck als Luther, en
 andere dierghelijcke eerste stapels der bejpoete-
 lijcke Reformatie, u boozghegaen zijn. Wat seght
 ghy hier al van / Arent Montane? heb ick gheen re-
 denen om u met een Capzoen te vereeren: Doch
 by soo verre ghy eben-wel teghen reden hierom
 ghe-

15
gheschoort zijt/ breekt uwe colere tegen u selben /
en teghen uw' eyghen ghebreeck / ende breekt die
namelijck met dit vierde bellegen dichtsijls in u-
we oogen te laten klinken tot uw' hermaeck.

DE VYFDE BELLE

Wat sal ick nu segghen/ Arent Montane, van u-
we onbeschaemtheit (supst noch eenen ande-
ren eyghendom vande uprsinnighe) die ghy laet
blijcken in uwe vlucht uyt Babel pag. 128. vjff linnen
boort t eynde/daer ghy/ick en kan niet bedencken
mer wat stouticheit/ durst segghen. Ten laesten
P. Hazart, vind' ick niet anders in plaets van wederleg-
ghen, dan herhaelde waegheboefs woorden. Ghy lieght
het, en de wijs ghy sonder bewijs t' elckens soo afstrekt,
salick sulck een onbeschoft segghen, voor uwe rekenin-
ghe open laten.

Boort eerst/ wat raest ghy hier van te wederleg-
ghen uw' sot en lasterigh schijft: Waer hebbe ick
opt met een woort te kenne ghegeven dat ick
sulck sonde/ of wilde doen: Wat dan? Wat komt
ghy sien uyt mijn opdracht, daer ick segghe: Twaer
verlooren ick, ende papier hier op te halen alle uwe leu-
ghenen in het besonder soo sal ick my dan te vreden hou-
den met weynighe voor te stellen tot een staeltje, uyt het
welcke alle rechtsinnigh verstant sal lichtelijck kunnen
giffen de reste. Anders en verdient ghy niet: wel is
waer dat ick het gheopent Turckdom van Simon Oo-
mius, daer toe niet gheberghz zijnde (al hoe wel
hy mede vande meeste oberblijgers niet en was)
wederlept hebbe/ nochtan hy brocht noch som-
mige nieuwe dinghen boort die van de onse niet
brantwoort en waeren/maer ghy komt daer aen
ghestrecken met oude leuren/seuren/ en bodden/
die ober lanch boort t seerp van onse penen ver-
steten zijn/en daer benessens zijt gy een persoon/
soo ick mercke/ sonder eenighe capaciteyt/ wat
baet'er dan veel te wederlegghen? neen/ met u en
moet niet anders ghehandelt worden dan ick
hier

hier doe in dit schijft / dat is / utwe herfelloose
schijften / ende utwe plompigheyt te stellen toe
spor.

Ten tweeden / is dat niet eene groote / ende sme
neloofse onbetraeftheyt van u / dat ghy uytroeft
dat ick niet anders teghen u en segghe in mijn
Opdracht, als / Ghy lieght het, sonder eenigh bewijs
Wel hoe? meyne ghy dan dat alle menichen / die
mijn schijft kunnen lesen / of blindt / of sonder be
souw zijn / ghelijck ghy zijt?

1. Ick hebbe u gheseyt / dat ghy lieght, als ghy ons
toeschrjft dat wy vooz Reliquien bewaren den
steent vanden Ezel daer Christus op reed, 't gheluyt van
de Jerusalemsehe klokken &c. Tot bewijs van uwe
leughen hebbe ick tot gherupghen geropen twee
van uwe booznaemste Predikanten Perrus Cabell
jau, en Ludovicus van Renesse, die vooz hui stil-wij
ghen bekenet hebben / dat se sich in dese selve mat
terie noch en hoften / noch en durften verantwoor
den.

2. Hebbe ick gheseyt dat ghy lieght, als ghy de
Jesuiten toeschrjft de doot van Joanina Albret, Co
ntinginne van Navarre, stem de moort van Willem
Prins van Oraegnen, stem de moort van Henricus de
derde Coninck van Vranckrijck. Tot bewijs van de
se soa schelmachtighe leughen heb ick u gheson
den tot mijn schijft den Hollanschen Icarus. seggen
de / dat ghy daer uwe leughens niet alleen soude konnen
sien met d' ooghen, maer oock tasten met d' handen.

3. Hebbe ick gheseyt dat ghy lieght, om dat ghy
Hamilton, Schlaets, Carel Blommaerts, Hendrick Belen
Wilhem de Sluyter, Thomas Winter, Ambrosius Roock
wood, Balduin, en Hugo Owens, (die ghy seght ver
ders gheweest te zijn) vooz Jesuiten uyt-ghes
onden tot Hist. Angl. vooz Henricum Merum lib. 1.
Anno 1606. segghende / dat dien Auteur u soude be
schaemt maken, indien ghy noch eenighe schaepte in u
lijf hadt.

4. Hebbe ick gheseyt dat ghy lieght, dat de Jesuiten
in't

in't jaer 1630. by den Turckſchen Keyſer volmacht
hadden verkreghen om doot-ſtraffen te oeffenen
over de Grieken, maer dat den boozſepden Keyſer
betert bericht zijnde/ſoo vele Jeſuiten onthalt heeft
als hy bekomenen koſt. Tot bewijs van uw' leu-
ghen/ hebbe ick u beroepen op alle d' Hiſtorien/
daerinnen niet vinden en kan/ dat eenighen Jeſuit
ofte op dat boozſepde jaer / ofte opt hy laſte van
den Turckſchen Keyſer onthalt is. Al 't ſelbe is
van uwe vijſde/ende ſegde leughen/ in de cene be-
roep ick u op Petrus Jarrige, in de andere op alle
de Predikanten die daer noyt en hebben durben
van licken of micken.

7. Hebbe ick gheſeyt dat ghy lieght ſegghende dat
inde Pauleſijche Rechten *Diſt. 34. Cap. 16. Qui gloſſ.*
deſe woorden ghebonden worden: Die gheen vrou-
we en heeft, moet een by-ſit hebben, Tot bewijs van
deſe onbeſchaemde leughen / hebbe ick u op de
boecken ſelbe vande Pauleſijche Rechten beroe-
pen/ ſegghende dat die oberluyt teghen u roepen
dat ghy gheloghen hebt. Soo dat ghy een booz-
hoofd moet hebben van koper ofte yſer geſneedt/
als ghy ſoo onbetuſſelyck uytroep/ dat ick te-
ghen u niet anders gheſeyt hebbe/ als ghy lieght
ſonder eenigh bewijs: Wat dinghen zijn dan mijne
boozgaende bevestigingen teghen uwe leughen/
indien het geene bewiſſen en zijn? Wat meent ghy
miſſen dat het holbloeken of kool-ſtocken zijn/
ghelyck uwe herſenen zijn? Doch ghenomen/ ick
hadde enckelijck gheſeyt/ ghy lieght, ſonder eenigh
bewijs daer by te boeghen, zyt ghy ſoo bot ende
plomp/ dat ghy noch niet en weet ('t welck oock
de kinders ſelbe in de leeghe ſcholen wel weten)
dat ſoo wanneer pement pers opneemt ſonder
eenigh bewijs/ gelyck ghy in alle uwe boozgaen-
de leughen ghedaen hebt / ende men hem ant-
woort/ ghy lieght, ofte ick loochene dat, dat het aen
den anderen die deſe antwoorde kryght/ ſtaet te
bewiſſen 't ghene hy ſonder bewijs booz gheſte-
leert / ende niet aen de ggene die deſe dooſtellinghe

ghen loochent. Indien ghy dit noch niet en weet
 soo zyn ulve sinnen machtygh verdoept ende
 verheert/de wijle ghy een verkeerde werelt/inde
 werelt wilt brengen; daerom zeecht by den
 Borg-Capteen aen/ ende en bemoept u niet met
 schryben/ noch disputeren./ ten zy ghy te bozen
 noch eenighe saeren pedantzeert.

SESEDE BELLE

De ghene die opt in de dul-oft sot-huylen
 ghetweest heeft / kan ghetuyghen met wat
 furie de uprsinnige daer raesen/bloecken/ en bul-
 deren. Hier min en doet ghy/Arent Montane, in alle
 uwe voddighe schriften/die schiet van't eerste tot
 't leste niet anders en zyn als eenen hoop woord-
 den vol van galle/furie/rasernye/ende tielachtige
 lasteringhen/ick sal my wederom te bieden hou-
 den met sommighe/tot een staeltje van d'andere/
 ofte om uwe eyghen woorden te ghebruycken op
 het 3. bladt van ulve Moorden des Pausdoms: Het sal
 de pijnne weert zyn weynighe staeltjens ter neder te setten
 uyt vele.

Ich late hoorz eerst staen alle de leughens/van
 den duybel selve ghesmeedt / die ghy van pag. 135.
 tot 144. in ulve Moorden des Pausdoms upbruyckt
 teghen de Jesuiten. 'Tis de pijnne weert ulve ra-
 sende uprsinnigheyt te hoorzen pag. 145. 'Tgaet, seght
 ghy / alle grouwelen te hoven, dat alle Paepsche ordens
 en Paus self voor dit gheselschap wijde van Jesus swichten
 moet: Gheen onrecht soo groot, 't welcke sy niet vast hou-
 den, noch ghewelt soo vervloecht 't ghene sy niet en be-
 staen in het werck te legghen. Wie heeft sulck een moed-
 die sich teghen haer reppen derst? Den Abt du Bois, door
 de Fransche Coninginne naer Roomen afgheveerdicht,
 moest galge-waert klimmen, om dat hy te vrymoedelijck
 de Jesuitsche godloosheyt bekratte.

Maer wie saght opt meerdere delligheyt als
 die ghy laet blycken van pag. 152, tot 160, daer ghy
 de Jesuiten hoorz eerst onder den naem van eenen

sekeren Coprevicius, die noyt sy leven Jesuit is ghe-
weest/nythijr booz goddeloose en Godts lasteraers.
Daer naer booz hoereerders, overspeelders, verraders,
Heyligh-schenders, Sodomiten, kinder-moorders &c. en-
de dit altemael upt Petrus Jarrige, ende Hasenmulle-
rus, van de welcke den eersten met een openbaer
ghebzucht schijft / booz de heele werelt / selve be-
kent / ende gheprotesteert heeft dat hy gheloghen
hadde den tweeden is van my / ende van andere
oer lanck meer als van dyp hondert tastelijcke
lenghens overtuight getweest.

Doorders / wat mensch / die maer een stercken
bande reden ghebzucht / sal bulderen / en raesen /
ghelijck ghy doet / als gy begint uwe Moorden des
Dauids, daer ghy de Catholijcken aanspreekt
ergher als eenen dullen / met dese woorden : Hei-
loose bloed-honden ; sonder waere Godt, ende schaemte
voor uwe ooghen worden de gordijnen van een moordae-
digh tonneel open gheschoven ; niet om tot medelijden te
verweken, die bereeds, door duyvels beuls werck ver-
hart, alle menshelijcke beweginghe hebt uytghetrocken,
maer ten eynde ghy uyt de voorledene grouwelen, in een
kort begriip by een ghehaelt, overslagh mooght maken,
of er niet ghenoech bloeds stont te verantwoorden voor
u Paepsche struyck-roovers, in den daghe des grooten
oordeels. Wat mensch / ten zy uws ghelijcke / die
hoozende / en sal niet datelijck uproepen : Arende
Montanus en is niet alleen sot, maer gantschelijck dol,
ende rasende als eenen hont?

Ik laete nu staen dat ghy den H. Dominicus
pag. 167. noemt eenen bloed-hondt, ende pag. 168. eenen
vervloeckten Moninck : dat gy den weerdigen man
Henricus Suso, upt de selve Orden / wiens lichaem
twee hondert ach-en-dertigh jaeren / naer syne
doodt wiet ongheschonden ghebonden / ghelijck-
men oock nu ter tijt noch kan sien het lichaem
banden H. Franciscus Xaverius te Goa, banden H. Ca-
rolus Borromeus te Milanen, van het kindt Simon te
Trenten, bande H. Theresia te Alcala, van de H. Catha-
rina te Bonnonis, en menige andere / op verschepde
plaats

plaetsen; soo npt sinntgh/ seggh ick/ zyt gy/ dat ghy/
sonder eenighen **Micheur** (want Horenbeek die
ghy stelt op den kant / en ghelter niet meer als
ghy) sonder fondament/en sonder redt/des boop-
seyden Hendrick Suso upkzht booz eenen boer-jager,
ick en kan niet bedencken hoe ghy niet be-
schaemt en zyt/soodanighe stucken te laste te leg-
ghen aen andere/ ghy/ segghe ick/die aen uwe ge-
meente ober lauch wel hekent zyt: Doch het is u
te vergheben/want ghy zyt eplaes! een arm kindt
sonder herffenen/ghy en weet/och arm! niet waer
ghy moet swyghen/ of spreken/ maer bzaecht al-
re-mael upt 'i ghene u de furie steecht in den kop-
alsoo raest ghy pag. 195. dat buyten twijffel het ghe-
vande hoere-kinderen der Gheestelijckheyt noch soo
groot blijft, datm'er met menighe, in putten, kelden,
sloten, en af-gheleghene schuyt-hoecken, en verborghen
graven vindt. Alsoo schreeuwte ghy pag. 201. dat de
H. Catharina van Senen, erne bygheloovige beukinne was,
ende 2111 dat den H. Alanus upt de **Oyden** van
den H. Dominicus, de **Alde-heplighste** **Maghet**
belliep, naer dat hy eenen trouw-ringh ontfan-
ghen hadde/ o ghy boef/ ende sorte-holle als ghy
zyt! waer hebt ghy dat ghelesen/ of hy wte ghe-
bonden/dat den H. Alanus de **Moeder** **Godes** heeft
beslaepen? Wie heeft u dit booz-ghespelt als den
dubbel selbe/den welcken/ghelijck ghy oock doet
banden beginne uwer schziftjes tot 'i leste/in soo-
danighe bleesschelijcke/ gette/ ende onsupbere
pzoopoosten/al uwe vermaeck neemt/ niet soo siet
om de Roomsche Kercke daer me te belasten/want
ghy selbe weet wel dat dit onwaerachtigh is/
maer alleen om uwe dertele lusten te volghen/
ende aen uwe bleeschelijck ghemoet te vol-
doen.

Is meer als tijt dat ick hier opsonde/want
ick en sou noyt ghedaen hebben / mits dat elck
blaepken van uwe schziftjens niet anders als
een dol-hups is/ vol van sorte rebenen/woozden/
ende verhaelen/elck sittende met haere cappoent-
jens

(ens op 't hooft / daer van ghy den opper-sot zijt /
 nochtans ick en kan niet hoor-by gaen 't ghene
 ghy raest inde vlucht uyt Babel pag. 62. daer spreekt
 ghy dan soo: dat eenen sekeren Godoranus ghepre-
 sen wort ter oorsake hy d'half vertierde brocken des
 Sacraments, by een melaetsche uytghebraeck, in slobber-
 de, onaenghesien de vuyligheyt soo onsmakelijck was, dat
 liever 't braeden van S. Laurens op eenen rooster wilde
 dulden, Wie soude voorders niet walghen wegghen den
 dreck die 't avontmael des Heeren door de nieuwe Room-
 sche Kercke Godts-lasterlijck is aenghesmeirt? Sulcks te
 recht de naem in Misse verandert blijft, de wijle het gant-
 sche Sacrament ghemist wort, by die, de welcke eene we-
 sentlijke veranderinghe stellen aen 't ghebacken koeck-
 ken, uyt kracht van vijf Latijnsche woorden gheprevelt
 by een Mis-paep. 'Tis oock seer schoon dat ghy
 seght pag. 82. Aen gheenen Papist en gheschiet Godde-
 lijcke eere daer hy nochtans Jesus in de Misse doorslickt,
 en Jesus self in sijn darmen sit.

'T is meer als ghenoech / want indien ick al u-
 we sielachtighe manieren van spreken wilde op
 het papier stellen / dese belle / soude ten lesten een
 groote kloek worden / die uwen sot-cappoen /
 ende uwen swachen kop te seer soude beswaeren.
 Daerom raede ick u / als mijnen vrient / dat ghy
 den Capoen over ulve ooren treckt / 't sal daer
 mede wel zijn / want andersins ghy sout oock ten
 lesten passeren hoor een Midas, die de ooren soo
 lanch hadde / als die liebe beest op de welcke den
 Propheet Balaam sat.

SEVENSTE BELLE.

Dese Belle / om u niet te veel te beswaeren
 en sal ick aen uwen Capoen niet hanghen /
 maer op een ander maniere laeten klinken. Ick
 gheloobe dat ghy wel weet wat dat is / jemandt
 Straets kindt maeken, soomen in Brabant spreekt / of-
 te / ghelijck men op sommige plaetsen van Vlaen-
 deren seght / yemant in de belle slaen, dat en is anders
 niet

niet als op het klinken van de belle / semant die
sijn goet vergulst / ende schulden op schulden
maect / wettelijck verclaeren / gheen credit
meer te hebben / soo dat hem niemant meer boz-
ghen en mach / noch borghe booz hem blijven.

De schulden / Arent Montane, die ghy booz de-
sen ghemaect hebt / blijcken upt de rekeninghe
van uwe leughens die ick u boozghelept hebbe in
mijnen Opdracht hier boven vermeldt / welkers
betalinghe ghy mi tot noch toe niet en hebt op-
ghelept / noch u van de boozsepde leughens ver-
schoont / alhoewel ick u daer toe gheprarmt heb-
be / te vreden sijnde dat ghy uwe schuldt soue be-
kennen / daer van uwe blechte spreken / ende
Godt om vergiffenis bidden; maer in de plaet-
se van dit te doen / ghy gaet boozt in uwe booz-
hept / ende maect uwen kerf soo afsgrijpelijk
groot / dat ick niet en sie hoe ghy den selven sult
afkerben / want om menighe uwe leughens / be-
halven de boozgaende / te verrijghen / sal alleen
sommighe boozstellen om dat dit schryft niet een
tamelijcken boeck worden en sou.

1. Ghy lieght in uwe Moorden des Paulsoms pag.
81. dat den Paus Paulus de derde, sijn outste suster, doot
een snoode toelegh, te bedde bracht by Julius de twee-
de, verkoopende haere eerbaerheyt voor een Cardinael
hoet. 2. dat hy sijn jonghste suster verinoort heeft, naer
dat hy met haer een langhwijlige bloedschande gepleecht
hadde. 3. dat hy den man van sijne onecote dochter hielp
uyt het leven, om met haer vryer in bloedschande te le-
ven. 4 dat hy boeleerde met sijn kints kindt Laura Far-
nesia. 5 dat wy opt booz reliquien bewaert heb-
ben / het bekenneel van S. Michiel, t'is wonder dat
ghy'er niet en hebt by ghevoeght synen schilt, en-
de vuyt hamer met de welke hy teghen den duy-
bel ghebochten heeft / ghelijck Helwichius doet in
sijn Goliats sweert pag. 261. ghy lieght 6. pag. 119, dat
den Predichheer Terzelius aen sijne toeboozbergh
booz reliquien heeft willen vertoonen de sincker
vleughel vanden boozsepden Wris-enghel / ende in
de

de plaetse van dien/ ghetoont heeft de kolen daer
den H. Laurentius op gehyaden wierdt. Ghy lieghet 7.
pag. 170. dat den H. Dominicus nu doot sijnde een
dochter van den steen/by nachte/ heeft ghesneden. 8
pag. 194. Dat meer als ses duysent suppelingen in
enen byder verdroncken/ ghebonden werden/
ten tijde Grogory, by een nonnen klooster. 9. Dat'er
by hondert ghevischt werden te Gerbstadt in den
byder van een ander klooster. 10. In uwe vluchte
uyt Babel pag. 36. ghy lieghet dat den Cardinael du
Perron in't disput met Mornay schande behaelt
heest. 11. Dat P. Gouda in't disput met Franciscus
Lansberghen bekent heeft/dat hy Christus waerachtich
Godt, ende mensch uytwierp in het secreteet 12. pag. 48.
Dat den Cardinael de Loraine in de saemensprake
van Possij, als overwonnen zijnde van uwe ket-
ters/sonde gheseyt hebben: Godt gave dat sy stom,
of wy allegaer doof hadden gheweest 13. pag. 112. Dat
den Paus Sylvester de tweede/ centoheract was.
14. pag. 112. Dat oock Joannes XVII. ende Seigius
soodantigh waren 15. Dat den Paus Benedictus,
nebens ontelbaere hoogheden/door rooverpen/
de schoonste Joffrontwē trock nae de bosschen om
haer te misghyncken 16. pag. 113. Dat den booz-
sephen Paus van den duyvel den hals omghe-
dyaert wiert. 17. Ghy lieghet dat ghy soodantighe
schelmstukken/ uyt onse eyghen schryvers ghe-
haelt hebt. Want Benno, den meesten Schisma-
tisch/ ende verdellder der kercke op sinen tijdt/
en kennen wy booz den onsen niet/noch opt ghe-
kent hebben/derhalven/ ick en gheloove niet dat
ghy de schriften van Benno ick laete staen sonder
ghelesen hebben/dat ghyse self noyt ghesten hebt.
18. In uwe Moorden des Pauldoms pag. 133. lieghet
ghy dat den H. Dionisius in de almanacken heest
moeten plaets rupmen booz onsen H. Ignatius, leest
by Miraus noch eens: ende indien ghy daer vint
datmen S. Denys plocht te bieren op den 27. Julij.
siet dan den almanack in/ daer sulc ghy vinden
datmen den H. Ignatius eerst biert op den 31. der
selver

selver maent. 19. Ileght ghy in de vlucht uyt Babel
pag. 113. dat Gregorius VII. in oher/spel leefde met
Machtildis de hupszoutve banden March-graef
Azo. 20. Dat hy ses doozsaeten van Peeters ziele
met vergif ombrocht. Gaet henen/ en seght nu
noch dat ick u heer/ lieghen sonder bewijs/ om
dat ghy booz de geleerde nochs eens sout toonen
dat ghy eenen grooten horterick zyt/ midts ghy
bewijfen versoekt van semant die u heet lieghen/
dat is/ loochent al wat ghy seght sonder bewijs/
ick soude/ dat ghy gheen schudde en waert/ ghe-
lyck als blyckt schier uyt alle uwe woorden/ te-
ghen u mede segghen/ ick loochen'et, (soo als men in
de schoolen ghewoon is te spreken teghen beghe-
lycke mannen) maer nu en verdient ghy in uwe
mallsigheyt niet anders te hoozen/ als/ ghy lieghet.
Dooz't lest laet ons nu uwe rekeninghe maken
van uwe leughens die ick hier en daer/ sonder o-
den/ gelijck (y my eerst inde handt velen (soo
als ghy wel sien kont) uyt uwe sotte boetkens
uyt-ghesipt hebber

Eerst waert ghy my schuldigh ghebleven se-
ven leughens die ghy noch niet betaelt hebt/ nu
zijnder noch thien by-ghelomen/ thien en seben
maecken saemen seben thien/ stem noch thien/
maecken seben-en-twintigh/ sonder te spreken van
ontallijcke andere/ alsoo hebt ghy in de plaetse
van uwe schult af te hozen niet goede betalinge/
noch vele nietuwe schulde daer hy gheboeght ma-
kende alsoo uwe vriende/ dat is/ uwe andere by-
dinkanten infaem/ dooz uwe lossigheyt/ ende on-
ghelovendtheyt. Ick waer schouwwe u dan van
te hozen dat gy my die schulden betaelt/ of ander-
sins ick sal u in de Belle slaen, op dat u nie-
maude booztaen credit ghebe noch dooz u bo-
ghe blyde/ al-hoe-wel nochtans dat dit niet
van noode en is/ want ghy zyt alreede soo infaem
dooz de wereldt/ oock dooz de uwe (ghelijck ick
diep aengaende wel onderricht ben) dat ghy niet
een hoghen credit meer en hebt.

BESLVT.

Hier mede/ Arent Montane, wensche ick u veel
gheluckx met utwen Sots-Capoen: soo veel als
ick kan mercken/hy sal u soo sijtjens ende net-
tegens passen als of hy naer utw' hooft selbe ghe-
maecht waer / ghy mooghter by mede gaen
proncken onder utws ghelijcks / want ick meyne
dat ghe/ onder alle de andere/de mopste sult jhr
Maer ick bidde u en neemt het my niet qualijck
af/ ick moest u nootsaekelijck bereeren met een
mentw jaer / ende naer veel overlegghens / en
heb ick gheen ghiste konnen binden die bequa-
mer zy door utwe qualijcktept/ ende persoon / als
dese / daerom ontfanght dit in danck als een
fray man. Eyndelijck 't sou altemet konnen
ghebeuren (wie weet het) dat u dese ghiste niet
wel behallen en sou / en dat ghy noch meer als
opt te dozen sout teghen my of teghen de Room-
sche Kercke komen raesen/bulderen/ende den sot
spelen/daerom eer ghy dit doet / waerschoonwe
ick u van weynighe conditien die ghy hier sult
mooten onderhouden.

Door eerst/ dat ghy by alle utwe versierde Re-
liquien (die ghy ons valscheijck oprijght) upt
balthazar Lydius in sijn kort verhael &c. Pag. 122. sult
toeghen: een stuck van de riviere Cedon, het wambays
vande H. Dryvuldigheyt, ende de ribbe van S. Salvator,
en uyt Bocacius in sijn Decameron: den vingher vanden
H. Gheest soo levendigh, ende gaef als hy geweest was doe
den H. Gheest noch leefde. Item/ eenen naghel van ee-
nen Cherubin, den beek vanden Seraphin, die aenden
H. Franciscus verscheen, de kleederen van het Catholijcke
ghelooft Item / eenighe straelen vande sterre die ver-
scheenen is aen de dry Coninghen in den Oosten, een
slesche met het sweet van S. Michiel als hy vocht met
den duyvel, een kaecckbeen van de doodr van Lazarus,
eenen tant van 't H. Kruys, een kleyn sleschken met het
ghe-

gheklanck der klokken vanden tempel ven Salomon
Dit is de eerste conditie die ghy sult moeten onderhouden/ eer ghy reghen my begint te bulden.

De tweede conditie is / dat ghy / naemelijck aen heel Zeelandt, sult ruchtbaer ende bekent maeken dat ich u met soo een present hebbe bereert / oerfulckx ghy sult dit boeckken moeten doen upr-roepen / ende desen ulwen Dotg-capoen doen ombragghen door alle de stracten van Middelburgh, ende andere steden van Zeelandt, want soo ich verstaet / ghy hebt dit ghedaen met ulwe sohere Collatie die ghy my toe-ghedicht hebt / ich sal oock dit ulw boddigh boeckkens hier kenbaer maecten / maer en ben niet ghehouden 't selbe hier lancxt de stracten te doen upr-rusten / om die swil dat ich ulwen Dotg-capoen alsoo niet en hebbe doen upr-roepen / want ich en wille niet zijn als de maghere berckens die altydt het meeste gheschreeulv hebben / ghelick het in u blyckt / ende hoor desen gebleken heeft in den Predikant van Breda, Antonius Hulsius, die heel Hollandt deurt heeft gheschreeulvt met soo een boddigh boeckken als 't ulwe is / dit is ghemeen / ende epgghen aen sohere / ende maeghet verstanden / daerom en heeft noyt noch Petrus Cabeliau, noch Joannes Schuler, sat selis niet Daniel Peenius, noch Simon Oomius, perfulckx ghedaen. Doch indien ghy my wederjorder die maeghere verckens wilt stellen / soo herroep dan 't ghene ghy seght in ulwe vlucht uyt Babel Pag. III. te weten / dat het Jesuitsch klooster hier binnen Antwerpen vele vette prop-darmen op-voedt.

De derde conditie is / dat ghy my niet meer en rept van wederlegghen, ten sy dat ghy te bozen dese twee boozgaende condities sult onderhouden hebben / ende twee jaeren in de Philosophie / ende vier inde Godtheit sult ghestudeert hebben / maekende saemen seg jaeren / dan sullen wy / in dien wy noch leben / eeng sien / of ghy bequaem sult gheworden zijn om wederleyt te worden / soo als

als ick de verstandighe mannen van ulve Secte
 clek op sijnen tijdt / wederleyt hebbe, anderfins
 wat sal ick met sulck een subben/en Idioot mae-
 ken/als ghy zyt/die niet een enckel consequentie
 noch en siet/noch en maect / sae banden wel-
 ken ick twijffele of hy oock de leeghe scholen
 ghehoort heeft.

De vierde conditie is / dat ghy ulve eyghen
 buylighepdt / geellighepdt / onbeschaemthept / ende
 onbeschofte manieren van spreken niet meer en
 sult schoon maeken met de versierde schult van
 een andere. Ghy saeght selbe wel / (soo ick me-
 ne) eer ghy den Dots-caproen op het hooft
 kreeght / dat dit niet en deught / noch en bestaet.
 Immerg ick hebbe my nu ghequeten van mijne
 deboiren / ick hebbe u / volgens d' oude ghewoon-
 ren tusschen de bytenden / een nieuw jaer ghe-
 schoucken / ende u (gheslyck ghy niet anders ver-
 dende) ghestelt tot spot bande Ghemeente.

Vaert dan hier mede wel.

